

Uddrag af foredraget "Fra tanke til bog" (holdt for journalister på efteruddannelse)

Kys din skriveproces

'For egen vinding' er første gang i mit liv, at jeg har skrevet et længere stykke tekst. Men jeg har altid været meget verbal, både mundtligt og skriftligt. Men alt hvad jeg har skrevet, har været styret. Af en problemformulering, af hvem der skulle læse det og vurdere det, af hvad jeg ville opnå. Så på den måde er udgangspunktet for os det samme. Groft generaliseret har nyhedstrekanten vel på et eller andet tidspunkt været styrende for jeres arbejde.

Med prosaen skal man give sig hen til historien. Man ved jo ikke, hvor man ender. For jer har I mødt tusindvis af historier, I skulle fortælle. Hver dag eller hver uge. Men I kan godt huske de fem, som I egentlig havde lyst til at løbe efter.

Tidligere erfaringer er måske ikke forgæves, når det gælder fiktion. Jan Sonnergaard har sagt i et interview til Information: "Novellen "Dig vil jeg sgu da skide på" foregår i Århus, og jeg har vandret rundt i gaderne. Når man går forbi Drudenfuss, går man så til højre eller venstre, når man skal op til gågaden fra Café Englen? Og jeg har været inde på dametoiletet for at undersøge, om man virkelig kunne have samleje dér, det ville være vanskeligt, men det kunne lade sig gøre. Fordi så opstår der en virkning, håber jeg, der gør løgnehistorien plausibel. Når den er nøjagtig i alle detaljer, kan jeg lettere slippe af sted med at lyve".

I USA hedder trenden Serial Narratives, hvilket I garanteret ved meget mere om end jeg. Det er til tider 30 avissiders fortløbende historie. Det eneste, journalisterne ikke henter i den litterære værktøjskasse, er fiktionen, ellers bruger de litteraturens virkemidler. Læserne får dybde og oplevelse i historier, og de er vilde med det. De er fortløbende med "cliffhangers" i hver ende, og en af disse journalister, Thomas French siger, "vi er vant til i vores normale liv, at vi får alting lige med det samme. Derfor bliver det stærkt, når du tvinger folk til at vente. Alle gode ting tager tid. Intet af værdi sker straks." Den amerikanske sprogprofessor Roy Peter Clark mener, at der er en kunstig modsætning mellem at være reporter og at skrive. Han arbejder for, at journalister skal lære at opfatte sig selv som skribenter. Skriveprocessen skal være en integreret del af reporterlivet.

Vores egen Rolf Jensen, der skrev Dream Society, har samme tilgang...

Men hvad er det så - det med fiktionen?

Jeg kan svare jer med vægt om 40 år. Lige nu kan det kun blive gisninger, og hvad der virker for mig. (det følgende er stikord til workshop)

Overordnet bruger jeg en disposition for stoffet, samtidig med at jeg har en ustruktureret brainstorm liste, til alt det der lige også skal med. Regnearket over personer og deres yndlingslik, deres første gang, deres dansestil, etc. Og også et regneark over fakta.

Hvad mon der sker, når redaktøren så pludselig ønsker en anden struktur. Det skaber en domino effekt. Eller når han siger, jeg tygger stoffet og får for mange detaljer med.

Jeg begynder dagen med at skrive mig hen til det middagsselskab, jeg skal skrive den dag. Skriver og skriver til der står, hvad der skal stå, og så ender jeg med at slette de første tyve linier. Og jeg starter hellere forfra med en scene end retter i den. Det er nemlig det hurtigste.

Arbejder hver morgen ca. 8.30, efter ungerne er transporteret væk, er nogen gange færdig kl. 10.30 med det der kan skrives den dag.

Så laver jeg alt muligt andet, research, redigering, læsning af relevant stof. Henter unger og skriver måske igen om aftenen, afhængig af vejr, energi, men jeg er irriterende nok meget disciplineret.

Skriver stort set det dobbelte af hvad JEG tillader bliver stående, Gyldendal tager så det halve af resten væk... Kill your darlings og Maria Helleberg har lært mig altid at smide det første kapitel ud, det er altid for tungt i detaljer og vil fortælle det hele med det samme.

Taler højt når jeg laver dialog

Tænker først konkret på hvad der skal stå når jeg sidder der, går ikke i skoven for at blive inspireret

Elsker at researche de små ting, vigtigt for mig selv som læser og åbenbart også trendy nu om dage.

Jens Christian Grøndahl siger, man skal være sammen med sin tekst

Ved når det ikke virker, ikke god til at stoppe i tide. Nærbilleder og DON'T TELL IT SHOW IT

Tidshorisont med bog 1,2 og 3. Om hvordan pausen ved bog 2 hjælper, at historien arbejder alligevel.

Aldrig at vise manuskriptet til familien

Historiens magt er det centrale, som jeg har været inde på før. At se den. Det kræver øvelse at betragte sine omgivelser, at digte sin omverden ind i fantasien. Men det er det, der virker.

Jeg er økonom, og det er en eksakt videnskab > < fiktion. At kunne slippe sin baggrund. At slippe sig selv ind i historien, at arbejde uden deadline. At skabe sit eget univers. At komme tættere på sig selv. Måske for tæt. Den ultimative udfordring.